

JAVNA RASPRAVA O PRIJEDLOGU IZMJENA TABLICE NAMJENE

Odgovori na komentare

VIPnet d.o.o.

I) Način izdavanja dozvola za frekvencijsko područje 790-862 MHz

HAKOM, za frekvencijsko područje 790-862 MHz (Digitalna dividenda) u svom prijedlogu izmjena Tablice namjene, konkretno, načina izdavanja dozvole u slučaju primjene za DTV daje mogućnost javnog poziva ili natječaja ili javne dražbe, dok u slučaju primjene za IMT tehnologije, ostavlja mogućnost izdavanja dozvole isključivo putem postupka javne dražbe.

Vipnet predlaže da se za frekvencijsko područje 790-862 MHz za primjenu IMT tehnologija izrijekom navedu sve tri mogućnosti izdavanja dozvola, Javni poziv / Natječaj / Javna dražba, sukladno odredbama članaka 88a., 89. i 90. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08 i 90/11).

Obrazloženje:

Kao što je poznato, uvjeti dodjele i uporabe radiofrekvencijskog spektra unutar dozvole dodijeljene postupcima natječaja i javne dražbe sastoje se, između ostalog, od obveze obavljanja djelatnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga pokrivanjem određenog zemljopisnog područja i/ili određenog postotka stanovništva na području obuhvaćenom tom dozvolom, unutar određenog razdoblja, te se prilikom davanja ponude na natječaju ili dražbi, dostavljaju dokazi o ispunjenju tehničkih i tehnoloških uvjeta, financijskih uvjeta, prostornih i kadrovskih uvjeta, kao i plan izgradnje elektroničke komunikacijske mreže s općim opisom, rokovima i fazama izgradnje, uključujući očekivanu zemljopisnu pokrivenost i kakvoću usluge.

Sasvim je razvidno da su temeljne razlike između navedena dva načina dodjele radiofrekvencijskog spektra slijedeće:

- Pri postupku putem javnog natječaja unaprijed se određuje iznos naknada, dok su od presudne važnosti za dobivanje dozvole putem javnog natječaja upravo planovi izgradnje elektroničke komunikacijske mreže i pripadajuća jamstva za zemljopisnom ili populacijskom pokrivenošću i kakvoćom usluge,
- Pri postupku putem javne dražbe, konačan iznos naknada nije unaprijed poznat osim zadane minimalne cijene koja je određena diskrecionom odlukom HAKOM-a, te se isti dobiva tijekom postupka javne dražbe temeljem najviše ponuđene cijene ponuđača, a koji je ujedno i najbitniji, i nažalost i jedini parametar odabira pobjednika javne dražbe i nositelja dozvole za uporabu radiofrekvencijskog spektra.

S obzirom da je u Strategiji razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2012. do 2015. godine (NN144/11) prepoznat jedan od ključnih izazova razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj - nedostatna i neravnomjerna regionalna dostupnost infrastrukture širokopojasnog pristupa, te s obzirom na nužnost osiguranja zemljopisne i populacijske pokrivenosti novim mobilnim tehnologijama u što kraćim rokovima uz razumne razine iznosa naknada za dozvole za uporabu radiofrekvencijskog spektra, u cilju omogućavanja novog ciklusa investicija u izgradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture za mobilni broadband, nužno je u Tablici namjene osigurati da se dozvole za frekvencijske pojaseve 880-915 MHz, 925-960 MHz, 1710-1785 MHz, 1805-1880 MHz, 1900-1980 MHz, 2010-2025 MHz, 2110-2170 MHz mogu dodjeljivati putem svih raspoloživih i ZEK-om definiranih postupaka, odnosno, putem Javnog poziva / Natječaja / Javne dražbe.

Poseban naglasak dajemo na instrument Javnog poziva, koji se posebice može na najracionalniji način primijeniti u svrhu dodjele radijskih frekvencija u frekvencijskom području 790 – 862 MHz, napose uvažavajući činjenicu kratkoće i jednostavnosti samog postupka Javnog poziva, i realizaciju dodjela radijskih frekvencija u najkraćem razdoblju, bitno kraćem od razdoblja potrebnog za izvršenje postupka natječaja ili javne dražbe.

Time će se dodatno osigurati ispunjenje temeljne zadaće poticanja djelatovnih ulaganja i inovacija u novu i naprednu infrastrukturu iz članka 5. stavka 2. točke 4. ZEK-a, odnosno, u konačnici i ispunjenje izuzetno visokih ciljeva nacionalne strategije širokopojasnog pristupa RH.

II) Prijenos ili najam radiofrekvencijskog spektra

HAKOM, za sva frekvencijska područja namijenjena pokretnim komunikacijskim mrežama (IMT), uključujući i frekvencijskih pojas 790-862 MHz (Digitalna dividenda), u svom prijedlogu izmjenom Tablice namjene predlaže uvođenje mogućnosti prijenosa ili najma radiofrekvencijskog spektra.

Vipnet i ovim putem naglašava da **postupku prijenosa ili najma radiofrekvencijskog spektra obvezno treba prethoditi javna rasprava, te osobi na koju se prijenosi ili kojoj se daje u najam radiofrekvencijski spektar moraju se definirati iste obveze kao i svim ostalim nositeljima dozvola za uporabu radiofrekvencijskog spektra.**

Obrazloženje:

S obzirom da je prijedlogu Pravilnika o uvjetima dodjele i uporabe radiofrekvencijskog spektra (također na javnoj raspravi), u postupku prijenosa ili najma radiofrekvencijskog spektra predviđena mogućnost izdvajanja dijela spektra ili dijela zemljopisnog područja iz izvorne dozvole, notorno je da će se postojeća dozvola mijenjati u bitnom dijelu, za što bi svakako trebalo provesti javnu raspravu, kao što je predviđeno člankom 6. istog prijedloga pravilnika (koji obrađuje izmjenu uvjeta uporabe radiofrekvencijskog spektra),

a budući su ti uvjeti sastavni dio izvorne dozvole (članak 2. stavak 4. Prijedloga pravilnika), nedvojbeno je da će se oni izdvajanjem dijela spektra ili zemljopisnog područja iz izvorne dozvole bitno izmijeniti.

Nastavno, sukladno članku 22. stavak. 5. alineja 5. ZEK-a (u odnosu na članak 91a. ZEK-a), budući da se prijenosom ili najmom mogu mijenjati uvjeti dodjele i uporabe u prvoj (izvornoj) dozvoli potrebno bi uz postupak prijena ili najma radiofrekvencijskog spektra obavezno bilo provesti obveznu prethodnu javnu raspravu u primjerenom trajanju.

Na primjer, u slučaju kada se prenosi samo dio spektra na određenom geografskom području neminovno se nešto mora promijeniti u izvornoj dozvoli budući se člankom 2. stavak 4. Prijedloga pravilnika propisuje da u toj izvornoj dozvoli trebaju postojati uvjeti pokrivanja teritorija i stanovništva.

Prema tome ako se prenosi dio područja, i to postaje predmet nove dozvole (i briše se iz izvorne), doći će do izmjena uvjeta uporabe dozvole za uporabu radiofrekvencijskog spektra iz članka 91.a. ZEK-a, za što je propisana obveza provođenja javne rasprave.

Uzred rečeno, spomenutim prijedlogom pravilnika u članku 7. predviđeno je provođenje javne rasprave čak i kod postupka produljenja dozvole za uporabu radiofrekvencijskog spektra, pa smatramo da je u najmanju ruku objektivno javnu raspravu provoditi i u postupku prijena ili najma radiofrekvencijskog spektra.

HT d.d.

Slijedom javne rasprave o prijedlogu Tablice namjene radiofrekvencijskog spektra (dalje: Tablica namjene), koju je Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (dalje: Agencija) otvorila 29. veljače 2012. godine, Hrvatski Telekom d.d. (dalje: HT) ovim putem podnosi svoje komentare na prijedlog Tablice namjene.

Iako je Agencija u objašnjenju izmjena Tablice namjene navela kako se u slučaju određivanja načina izdavanja dozvola i određivanja mogućnosti prijena ili najma određenog frekvencijskog pojasa vodila vlastitim iskustvom, kao i iskustvom drugih zemalja pri dodjeli određenih dijelova spektra, smatramo kako navedeno objašnjenje ne daje dovoljno transparentan prikaz kriterija koje je Agencija primjenjivala pri definiranju pojedinih prijedloga u Tablici namjene.

Kao primjer ovdje možemo izdvojiti radiofrekvencijske pojaseve namijenjene za pokretnu službu uz GSM i IMT primjenu, pri čemu nije naznačeno temeljem čega je zaključeno kako je u velikoj većini slučajeva za frekvencijske pojaseve s tim oznakama kao dodjela primjerena isključivo javna dražba, dok je na primjer za frekvencijske pojaseve 3500-3600 MHz i 3600-3800 MHz predložen javni poziv ili natječaj, a ne i javna dražba.

Nadalje, imajući u vidu način na koji su prijedlogom Pravilnika o uvjetima dodjele i uporabe radiofrekvencijskog spektra (dalje: Pravilnik) predloženi budući postupci dodjele putem javnog poziva, javnog natječaja i javne dražbe, smatramo navođenjem kao mogućeg postupka dodjele samo javne dražbe ograničavajućim prvenstveno za Agenciju, uz nepotrebno i skupo provođenje kompliciranog i dugotrajnog postupka dodjele u slučaju kada interes za spektrom u pojedinom radiofrekvencijskom pojasu ne premašuje raspoloživi spektar.

Naime, na način kako je odredbama Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN 73/08, 90/11) i prijedloga Pravilnika predviđeno, postupak javnog poziva omogućava Agenciji ispitivanje interesa za pojedini radiofrekvencijski pojas, te temeljem iskazanog interesa provođenje primjerenog postupka dodjele koji je najučinkovitiji i najbrži s obzirom na raspoloživi radiofrekvencijski spektar.

Istovremeno na temelju predloženog postupka javne dražbe Agencija neovisno o iskazanom interesu, bilo da se radi samo o jednom ponuđaču, više ponuđača čiji ukupni interes ne prelazi količinu raspoloživog radiofrekvencijskog spektra ili više ponuđača čiji interes premašuje količinu raspoloživog radiofrekvencijskog spektra, provodi cjelokupni postupak javne dražbe, što je suprotno prethodno navedenom načelu.

Pri tome postupak javnog poziva, koji kao što smo prethodno već naveli, omogućava istovremeno ispitivanje interesa za pojedini radiofrekvencijski spektra te ovisno o iskazanom interesu provođenje najprimjerenijeg postupka dodjele radiofrekvencijskog spektra prijedlogom Tablice namjene u slučaju radiofrekvencijskog spektra namijenjenog za pokretnu službu uz IMT primjenu u većini slučajeva nije uopće predviđen.

Stoga predlažemo da se u **Tablici namjene za sve radiofrekvencijske pojaseve za pokretnu službu uz IMT primjenu¹ u stupcu Način izdavanja dozvole navede javni poziv / natječaj / javna dražba.**

Mišljenja smo kako na taj način mogući načini dodjele radiofrekvencijskog spektra u pojedinim područjima ne bi bili unaprijed ograničeni, nego bi Agencija, ukoliko bi nakon provedenog javnog poziva interes bio veći od raspoloživog spektra, imala mogućnost provedbe postupka natječaja ili javne dražbe ovisno o tome koji postupak dodjele bi bio primjereniji s obzirom na iskazani interes.

Smatramo kako bi se na taj način osigurala provedba transparentnog postupka dodjele radiofrekvencijskog spektra, uz istovremeno racionalno korištenje ljudskih i financijskih resursa Agencije i operatora i djelotvorno upravljanje radiofrekvencijskim spektrom.

Dodatno skrećemo pozornost na nedosljednost u objavljenom objašnjenju Agencije o izmjenama Tablice namjene, sa navedenim u Tablici namjene.

Naime, u objašnjenju izmjena Tablice namjene navodi se kako je određivanje načina izdavanja dozvole i mogućnosti prijenosa ili najma određenog frekvencijskog pojasa

određeno po radiofrekvencijskim pojasevima, dok se u Tablici namjene na primjer u istom radiofrekvencijskom pojasu 790-862 MHz u slučaju radiodifuzijske službe kao način izdavanja dozvole predviđeni su javni poziv/natječaj/javna dražba, dok je za pokretnu službu predviđena samo javna dražba. Uz već prethodno navedene razloge, a u skladu i sa objašnjenjem Agencije vezano uz izmjene Tablice namjene, smatramo kako nema razloga da se za ove dvije službe u istom radiofrekvencijskom pojasu definiraju različiti postupci dodjele, te stoga predlažemo da se i **za pokretne službe u radiofrekvencijskom pojasu 790-862 MHz za način izdavanja dozvole navede javni poziv/natječaj/javna dražba.**

¹ 790-862 MHz, 880-890 MHz, 890-915 MHz, 925-935 MHz, 935-942 MHz, 942-960 MHz, 1710-1785 MHz, 1805-1880 MHz, 1900-1980 MHz, 2010-2025 MHz, 2110-2120 MHz, 2120-2160 MHz, 2160-2170 MHz, 2500-2520 MHz, 2520-2655 MHz, 2655-2670 MHz, 2670-2690 MHz, 3410-3500 MHz, 3500-3600 MHz, 3600-3800 MHz,

Tele2 d.o.o.

Nastavno na otvorenu javnu raspravu o Prijedlogu izmjena Tablice namjene objavljenu na internetskim stranicama Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM), Tele2 d.o.o. ovim putem dostavlja svoje očitovanje i prijedlog dopuna predloženog teksta Izmjena.

Predlažemo u cijeloj Tablici namjene u radiofrekvencijskim pojasevima čija primjena je predviđena za korištenje u pokretnim mrežama, u koloni "Način izdavanja dozvola" dodati riječi "Javni poziv/natječaj" te u skladu s navedenim dopuniti sljedeće retke u Tablici namjene:

- 790-862 MHz (redak 1614),
- 880-890 MHz (redak 1646 i 1647),
- 890-915 MHz (redak 1654 i 1655),
- 925-935 MHz (redak 1679 i 1680),
- 935-942 MHz (redak 1687 i 1688),
- 942-960 MHz (redak 1695 i 1696),
- 1710-1785 MHz (redak 2039 - 2041),
- 1805-1880 MHz (redak 2058 - 2060),
- 1900-1980 MHz (redak 2075),
- 1980-2010 MHz (redak 2081),
- 2010-2025 MHz (redak 2090),
- 2110-2120 MHz (redak 2113),
- 2120-2160 MHz (redak 2120),
- 2160-2170 MHz (redak 2126),
- 2500-2520 MHz (redak 2217-2218),
- 2520-2655 MHz (redak 2226),
- 2655-2670 MHz (redak 2232),
- 2670-2690 MHz (redak 2241),

Obrazloženje:

Predložene dopune Tablice namjene odnose se na način izdavanja dozvole za radiofrekvencijske pojaseve namijenjenih uporabi u pokretnim mrežama, te se pored postojećeg postupka javne dražbe predlaže dodati postupak javnog poziva/natječaja. Držimo da bi predložena dopuna omogućila brži i učinkovitiji postupak dodjele frekvencijskih pojasa. Smatramo kako ne postoje objektivni razlozi koji bi uvjetovali ograničavanje postupka dodjele navedenog frekvencijskog spektra samo na javnu dražbu.

Prema našem mišljenju, postoji dovoljno raspoloživog radiofrekvencijskog spektra u predmetnim pojasevima za procijenjene potrebe tržišta elektroničkih komunikacijskih usluga u pokretnim javnim komunikacijskim mrežama te stoga nije neophodno provoditi javnu dražbu. Ako bi se pak pokazalo da postoji više zahtjeva za dodjelu dozvola nego što ima raspoloživog spektra, HAKOM može i naknadno provesti postupak javne dražbe.

Dodatno želimo istaknuti, da kada je frekvencijski pojas 790-862 MHz (tzv. Digitalna Dividenda) u pitanju, smo mišljenja da zbog poznatih problema u usklađivanju namjene radiofrekvencijskih pojasa sa susjednim državama početak korištenja digitalne dividende u Republici Hrvatskoj ne može biti objektivno i kvalitetno proveden tokom 2012 godine. Smatramo da iskustva drugih zemalja EU dovoljno govore u prilog tezi kako dodjela spektra koji ne može komercijalno biti iskorišten, ne doprinosi razvoju tržišta elektroničkih komunikacija. Operatori su primorani na značajna ulaganja u tehnologiju koju nisu u mogućnosti komercijalno koristiti, čime se sredstva koja su mogla biti uložena u razvoj tržišta i usluga koje korisnici danas mogu koristiti, zamrzavaju na određeno vrijeme. U prilog ovoj tezi dodatno navodimo činjenicu, da danas na tržištu ne postoji značajan broj uređaja, kako ni usluga koje bi opravdale trenutno ulaganje u LTE tehnologiju. Također, za navedeni frekvencijski pojas, za uporabu u DTV, predviđena je mogućnost dodjele putem javnog poziva/natječaja/dražbe, stoga smatramo da bi isto trebalo primijeniti i na uporabu u pokretnim mrežama.

Ovdje ne dovodimo u pitanje ciljeve postavljene dokumentom „Europa 2020“ kao ni *Strategije razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2012. do 2015. godine*, već upozoravamo na objektivne poteškoće i probleme koji stoje pred nama, a koji po našem mišljenju moraju biti riješeni prije nego što krenemo u postupak dodjele dodatnih frekvencijskih pojaseva u području Digitalne Dividende. Nadalje napominjemo da se nadamo da će barem dio sredstava koja će bit prikupljena u navedenom postupku, dalje biti iskorištena za razvoj tržišta elektroničkih komunikacija, što bi svakako ubrzalo dostizanje ciljeva definiranih gore navedenim dokumentima.

Iskustva nekih europskih država koje su provodile postupak javne dražbe pokazuju da ti postupci mogu biti vrlo kompleksni te da zahtijevaju ne samo dodatne izdatke već i dobru pripremu kako bi se sve završilo s povoljnim ishodom za sve sudionike. Stoga smatramo da je ostvarivanje glavnih preuvjeta kao i dobra priprema ključni za konačan pozitivan ishod cjelokupnog procesa. Promjena tablice namjene, kako Tele2 ovdje predlaže je svakako prvi korak u tom procesu.

Samo na navedeni način moguće je ostvariti ciljeve *Strategije razvoja širokopolasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2012. do 2015. godine*, a to su stvaranje preduvjeta za ubrzani razvoj infrastrukture širokopolasnog pristupa internetu i usluga za koje su potrebne velike brzine pristupa, kao temelja koji će omogućiti daljnji razvoj informacijskog društva i društva znanja, uz osiguranje dostupnosti usluga širokopolasnog pristupa pod jednakim uvjetima na cijelom području Republike Hrvatske.

OT –Optima Telekom d.d.

Ovim putem OT-Optima Telekom d.d. (dalje tekstu: Optima ili OT) sukladno čl. 22 Zakona o elektroničkim komunikacijama, dostavlja svoje primjedbe na Prijedlog izmjena Tablice namjene radiofrekvencijskog spektra.

Zbog sve većih potreba za kapacitetom Optima smatra da bi HAKOM trebao omogućiti korištenje 59,3 MHz širine pojasa u 6 GHz području.

Slijedom navedenog, prijedlog je da se mogući kanalni rasporedi za frekvencijsko područje donjih 6 GHz (L6)

s postojećih 29,65 MHz

MIKROVALNE VEZE : Frekvencijsko područje donjih 6 GHz (L6)	
Frekvencijski raspon:	5925 – 6425 MHz
Kanalni raspored:	CEPT/ERC/REC 14-01 (ITU-R F.383)
ETSI norma:	EN 302 217, annex B
Ostale ETSI norme:	EN 300 234, EN 301 216
Napomene:	Raspored odašiljačkih donjih i gornjih strana mora biti usklađen s frekvencijskim pojasom gornjih 6 GHz.
Mogući kanalni rasporedi:	29,65 MHz
Dupleksni razmak:	252,04 MHz
Centralna frekvencija f_0 :	6175 MHz
Tablica kanalnog rasporeda:	Tablica 3.

promijeni u 29,65; 59,3 MHz:

MIKROVALNE VEZE : Frekvencijsko područje donjih 6 GHz (L6)	
Frekvencijski raspon:	5925 – 6425 MHz
Kanalni raspored:	CEPT/ERC/REC 14-01 (ITU-R F.383)
ETSI norma:	EN 302 217, annex B
Ostale ETSI norme:	EN 300 234, EN 301 216
Napomene:	Raspored odašiljačkih donjih i gornjih strana mora biti usklađen s frekvencijskim pojasom gornjih 6 GHz.
Mogući kanalni rasporedi:	29,65; 59,3 MHz
Dupleksni razmak:	252,04 MHz
Centralna frekvencija f_0 :	6175 MHz
Tablica kanalnog rasporeda:	Tablica 3.

HAKOM:

Za frekvencijska područja 790-862 MHz, 880-890 MHz, 890-915 MHz, 925-935 MHz, 935-942 MHz, 942-960 MHz, 1710-1785 MHz, 1805-1880 MHz, 1900-1980 MHz, 2010-2025 MHz, 2110-2120 MHz, 2120-2160 MHz, 2160-2170 MHz, 2500-2520 MHz, 2520-2655 MHz, 2655-2670 MHz, 2670-2690 MHz, 3410-3500 MHz, 3500-3600 MHz i 3600-3800 MHz HAKOM prihvaća predložene izmjene da se za način dodjele navede javni poziv/natječaj/javna dražba.

VIPnet-ov komentar vezan uz prijenos ili najam radiofrekvencijskog spektra odgovoren je u sklopu odgovora na javnu raspravu o prijedlogu Pravilnika o uvjetima dodjele i uporabe radiofrekvencijskog spektra.

HAKOM će primjedba tvrtke OPTIMA TELEKOM d.d. razmotriti prilikom izmjena Plana dodjele za mikrovalne veze.

Sukladno prihvaćenim izmjenama HAKOM će prijedlog Tablice namjene uputiti nadležnom ministarstvu na donošenje.